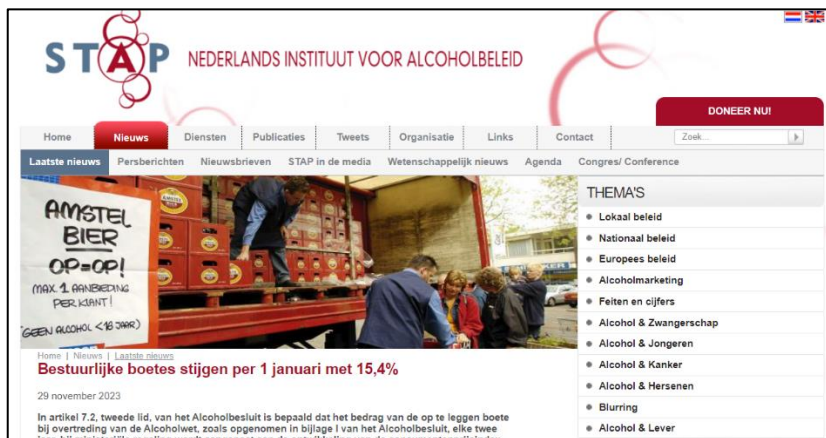

Overzicht activiteiten STAP in 2023

1. Verspreiden van kennis over de gevolgen van alcoholgebruik.

In 2023 heeft STAP op diverse manieren bijgedragen aan de verspreiding van kennis over de gevolgen van alcoholgebruik. Dit geschiedde met name via de website www.stap.nl (foto) en de gratis digitale nieuwsbrief 'Alcohol Actueel', die maandelijks wordt verzonden naar de circa 750 abonnees.

Op de website www.stap.nl staat actuele informatie over alcohol en zijn bovendien elf themapagina's te vinden, onder meer over lokaal, nationaal en Europees alcoholbeleid, 'alcohol & kanker', 'alcohol & hersenen', 'alcohol &

zwangerschap' en (nieuw) "alcohol & lever". In 2023 is de website van STAP vrijwel dagelijks voorzien van nieuwe berichten in het Nederlands en regelmatig ook in het Engels. De themapagina's zijn ook continu geactualiseerd.

Regelmatig vragen regionale alcoholpreventieorganisaties aan STAP om een handzaam overzicht van de gevolgen van alcoholgebruik. Daarom is in 2023 een 4 pagina's tellende

factsheet gemaakt met recente cijfers (foto).

De STAP brochure over alcohol en zwangerschap is ook dit jaar weer tegen kostprijs toegezonden aan tal van verloskundigen.

Het EUCAM/STAP-rapport 'De zeven kernboodschappen van de alcoholindustrie', dat werd gefinancierd door de Stichting Us Blauw Hiem, is in 2023 verstrekt aan o.a. leden van de Tweede Kamer en gratis beschikbaar gesteld bij conferenties.

STAP heeft in 2023 regelmatig studenten ten behoeve van hun thesis voorzien van informatie, zowel schriftelijk als mondeling.

2. Bevorderen van media-aandacht voor alcohol schade.

Journalisten doen tientallen keren per jaar een beroep op STAP voor meer informatie en/of commentaar naar aanleiding van actuele thema's. Meestal was dat voor een dagbladartikel, maar ook diverse keren voor een radioprogramma of voor een televisieprogramma, zoals bijvoorbeeld op 3 augustus 2024 voor EénVandaag (foto). Enkele interviewverzoeken

kwamen naar aanleiding van één van de 4 persberichten die STAP afgelopen jaar verzond. STAP-medewerkers hebben in 2023 enige keren gehoor gegeven aan verzoeken om te spreken op lokale bijeenkomsten. Ook zijn twee artikelen geschreven voor de 'Nieuwsbrief Zorg en Innovatie' van Prof. Guus Schrijvers (www.zorgeninnovatie.nl). Het

betreft een artikel over alcohol en kanker en een artikel over alcoholgebruik door studenten. STAP-medewerkers hebben ook geadviseerd over en meegeschreven aan een factsheet van het Trimbos-instituut over het resultaat van 30 jaar alcoholbeleid in Nederland gericht op jongeren. Verder kan genoemd worden de open brief van STAP aan de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen met een oproep aan het bestuur om een punt te zetten achter het samenwerkingsverband met Heineken in het kader van de wetenschapsprijzen.

Tot slot kan vermeld worden dat de medewerkers van STAP actief waren op sociale media, vooral X, voorheen Twitter.

3. Pleiten voor een hoger en logischer alcoholaccijns-tarief.

Verhoging van de prijs van alcohol is één van de meest effectieve maatregelen om alcoholproblemen te beperken. Als alcohol duurder is, wordt er minder alcohol gekocht. STAP heeft daarom de afgelopen jaren steun verleend aan de wijziging van de Wet op de Accijns waartoe in december 2021 is besloten. Toen is bepaald dat de wetswijziging 1 januari 2024 van kracht zou worden. De kern van de wijziging is dat het tarief van de bieraccijns niet meer wordt gekoppeld aan vier bieraccijns categorieën op basis van het aantal graden Plato, ofwel het extractgehalte van het bier, maar aan het alcoholgehalte. Een logische wijziging, omdat de risico's van biergebruik samenhangen met de hoeveelheid alcohol die iemand consumeert.

Toen in 2023 met Prinsjesdag werd voorgesteld om de tarieven van de accijnzen op alle alcoholhoudende dranken eenmalig te indexeren om de armoede te bestrijden, bleek dat een uitgesproken gelegenheid voor de brouwers van speciaal bier om alsnog te proberen de in 2021 aangenomen wijziging van het bieraccijnssysteem terug te draaien. Zij brouwen vaak sterk bier en zullen de wijziging het meest voelen. Er kwam massaal verzet tegen wat de brouwers noemden de dubbele accijnsverhoging (nieuw systeem plus indexatie). STAP heeft via de media ('Het Parool' en 'RTL Nieuws') en direct de Kamerleden van de vaste commissie Financiën benaderd om toe te lichten

waarom STAP het zou betreuren als de voorgenomen indexatie zou worden geschrapt of als besloten zou worden de wijziging van het bieraccijnssysteem terug te draaien.

STAP is verheugd dat het nieuwe bieraccijnssysteem overeind is gebleven, ondanks het massale mediaoffensief van de brouwers, en de Tweede Kamer op 27 oktober jl. zelfs akkoord ging met een beperkte indexatie van de accijnzen op alle alcoholhoudende dranken.

4. Lobbyen tegen blurring met alcohol.

In 2023 heeft STAP zich ingezet om het voornemen om blurring in winkelgebieden toe te staan van tafel te krijgen. Het toestaan van blurring is opgenomen in het initiatief-wetsvoorstel Regulering Mengformules, oorspronkelijk van het VVD-kamerlid Erik Ziengs, later overgenomen door partijgenoot Thierry Aartsen.

In december 2021 is het onderdeel geworden van het Coalitieakkoord 2021-2025.

Als het blurring-wetsvoorstel wordt aangenomen, komen er op veel plaatsen mengvormen van retail en horeca, zoals het wijntje bij de kapper of in de modezaak (foto), proeverijen in de supermarkt, trays met bier in de bouwmarkt, een wasserette met een bar etc. Dat betekent derhalve

een grotere beschikbaarheid van alcohol, meer gebruikers, meer consumptie en meer problemen.

STAP werkte in het kader van deze lobby samen met de andere gezondheidsorganisaties die deelnamen aan de (inmiddels gestopte) Alcoholtafel in het kader van het Nationaal Preventieakkoord, zoals onder meer de Samenwerkende Gezondheidsfondsen, IkPas, Verslavingskunde Nederland en de Nederlandse Vereniging voor Drank en Horeca Inspecteurs. Het stoppen van de Alcoholtafel in 2022 weerhield deze organisaties er niet van om gezamenlijk én individueel te blijven strijden voor de inzet van kosteneffectieve alcoholbeleidsmaatregelen en dus tegen blurring met alcohol.

Dit werd actueel in april 2023 toen Aartsen het wetsvoorstel plots 'afstofte' en de bijna 3 jaar eerder aan Ziengs gestelde vragen beantwoordde. Ook kwam hij met een aanpassing van het wetsvoorstel, nodig omdat inmiddels de Drank- en Horecawet gewijzigd was in de Alcoholwet. Het Christen Democratisch Appel, de ChristenUnie en ook enkele oppositiepartijen waren niet tevreden met de antwoorden van Aartsen. Zij vroegen dan ook om een tweede schriftelijke vragenronde. STAP heeft diverse fracties van de Tweede Kamer mogen voorzien van kritische vragen over het wetsvoorstel.

5. Bijdragen aan een betere naleving en handhaving van de Alcoholwet.

STAP kreeg in 2023 regelmatig vanuit binnen- en buitenland vragen over de Alcoholwet. Vooral de nieuwe regels over prijsstunten en de regels rond 'verkoop op afstand' bleken voor velen lastig te interpreteren. Als er voor de beantwoording geen zoekwerk nodig was, werden die vragen over de Alcoholwet kosteloos door de Adviseur Alcoholwet van STAP beantwoord. In gevallen waar wel deskresearch nodig bleek, bijvoorbeeld om relevante jurisprudentie op te zoeken, werd een kleine vergoeding voor de advisering gevraagd. STAP draagt ook bij aan betere handhaving doordat de directeur van STAP kosteloos bestuursadviseur is van de Nederlandse Vereniging voor Drank en Horeca Inspecteurs. Die vereniging is o.m. opgericht om de handhavingsdeskundigheid te verbeteren, o.a. door uitwisseling van kennis en ervaring. De directeur van STAP is tevens lid van de examencommissie Alcoholwet van EXTH.

STAP heeft in 2023 ook diverse malen bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport input geleverd voor wijzigingen van het Alcoholbesluit.

6. Indienen van klachten over alcoholreclame.

In 2023 heeft STAP enkele klachten ingediend over alcoholreclameboodschappen. Zo is een klacht ingediend bij de Reclame Code Commissie over een reclame-uiting op de website van de Volkskrant voor de alcoholhoudende mixdrank STËLZ. In de advertentie wordt gesuggereerd dat het lage alcoholpercentage en het lage calorische gehalte van deze drank eigenschappen zijn, waardoor het consumeren ervan past in een gezonde levensstijl. STAP diende een klacht in omdat de advertentie in strijd zou zijn met de Reclamecode voor Alcoholhoudende Dranken. De Reclame Code Commissie was het grotendeels met STAP eens en oordeelde dat de advertentie van STËLZ niet aan de eisen van de Reclamecode voor Alcoholhoudende Dranken voldoet. De adverteerder wordt aanbevolen om niet meer op een dergelijke wijze reclame te maken. Helaas werd geen boete of andere sanctie opgelegd.

Bij het Commissariaat voor de Media is een klacht ingediend tegen reclame voor Aperol tijdens een uitzending van Vandaag Inside. In de uitzending werd uitgebreid aandacht besteed aan het zomerlied van de Offsiders (Wilfried Geene, Wesley Sneijder en Andy van der Meijde), getiteld 'Een Aperolletje'. Volgens STAP pure sluikreclame. De klacht werd merkwaardig genoeg afgewezen omdat STAP niet kon aantonen dat er (financiële) afspraken zijn gemaakt door SBS6 met het bedrijf achter Aperol.

7. Coördinatie van de campagne 'Zien drinken, doet drinken'.

In 2023 organiseerde de Alliantie Alcoholbeleid Nederland voor de 4e keer de campagne 'Zien drinken, doet drinken'. Het doel van de campagne is om ouders ervan te overtuigen dat ze actief kunnen bijdragen aan het voorkomen dat hun kinderen in ieder geval niet voor hun 18e gaan drinken. Het campagneadvies luidt: 'Drink geen alcohol als je kinderen erbij zijn'. Ouders moeten zich de vraag stellen of zij wel het goede voorbeeld geven. In 2023 is in het kader van de campagne een korte video geproduceerd, waarin drie ouders reageren op de vraag of zij bereid zijn alcohol te laten staan als hun kinderen erbij zijn.

De campagne werd gefinancierd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Wim van Dalen, directeur van STAP, was namens AAN de coördinator van het campagneteam, bestaande uit 4 mensen. Regionale en lokale organisaties sloten bij de campagne aan. Daarmee kreeg de campagne in 2023 een sterk regionaal karakter.

8. Nieuw onderzoek van STAP.

STAP heeft in 2023 drie onderzoeken geïnitieerd.

- (i) In opdracht van STAP onderzocht prof. Gera Nagelhout van de Universiteit van Tilburg de wijze waarop naar de wijze waarop het belanghebbend bedrijfsleven invloed heeft uitoefent op het alcoholbeleid. Concreet onderzocht het Onderzoeksinstituut IVO in opdracht van het STAP de argumenten van het bedrijfsleven om de beschikbaarheid van alcohol te vergroten. Gekeken is naar het debat over het wetsvoorstel Regulering Mengformules dat mogelijk maakt dat alcohol ook kan worden verkocht en geschonken in o.a. boekhandels, kledingwinkels, doe-het-zelf zaken, kappers etc. (ook wel blurring genoemd).
- (ii) Onderzoeksbureau Objectief heeft in opdracht van STAP een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar alcoholreclame op straat. Jongeren kregen de opdracht om foto's te maken van de vele uitingen van alcoholreclame in de binnenstad van Utrecht.
- (iii) In samenwerking met een contactpersoon van de vereniging voor Anonieme Alcoholisten heeft STAP een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de stress die leden van deze zelfhelpgroep ondervinden als gevolg van een bezoek aan de supermarkt en het zien van alcoholreclame. Uit het onderzoek blijkt dat stoppogingen door mensen die alcoholverslaafd zijn extra worden bemoeilijkt door het grote alcoholaanbod in de supermarkt en de alom aanwezige reclame in de media. Ook duidelijk zichtbare alcohol in andere settings, zoals bij praatprogramma's en in films, werkt als een verleidelijke trigger voor mensen in herstel en voor [ex-]verslaafden. Het resultaat van het onderzoek is gepresenteerd tijdens een bijeenkomst van de Alliantie Alcoholbeleid Nederland.

9. Pleiten voor informatie en waarschuwingen op verpakkingen van alcoholhoudende dranken.

In mei 2023 hebben 68 Europese gezondheidsorganisaties, waaronder STAP, de Europese Commissie en enkele hoge ambtenaren van de Europese Commissie opgeroepen te komen met een voorstel over verplichte vermelding van consumenteninformatie op de etiketten van alcoholhoudende dranken. De oproep werd gedaan in een open brief, gecoördineerd door de European Alcohol Health Policy Alliance (Eurocare). De directeur van STAP is adviseur van het bestuur van Eurocare.

Helaas is het tot nu toe niet gelukt om op EU-niveau voor alle alcoholhoudende dranken geldende regelgeving af te spreken. In

tegendeel: er is sinds 8 december 2023 aparte regelgeving voor wijn, die toestaat dat ingrediënten-informatie wordt verstopt achter een QR-code.

STAP denkt dat Nederland daarom nu het voorbeeld moet volgen van Nederland. Dat EU-land heeft zelf wetgeving gerealiseerd waardoor

XX grams XX kJ/ XX kcal	DRINKING ALCOHOL CAUSES LIVER DISEASE
	THERE IS A DIRECT LINK BETWEEN ALCOHOL AND FATAL CANCERS
	Visit askaboutalcohol.ie

vanaf 22 mei 2026 het plaatsen van bepaalde informatie (illustratie) op etiketten van alle alcoholhoudende dranken wordt verplicht.

10. Pleiten voor een verbod op digitale alcoholreclame.

Eén van de Europese organisaties waar STAP al jaren actief bij betrokken is, betreft EUCAM (European Centre for monitoring Alcohol Marketing). STAP organiseerde samen met haar EUCAM-collega's uit Zweden en Litouwen op 23 juni 2023 een internationale conferentie over digitale alcoholreclame in Vilnius (Litouwen) waaraan 45 mensen deelnamen. De conferentie was een vervolg op een conferentie die in 2019 in Amsterdam door EUCAM is georganiseerd. Als resultaat van de conferentie is een oproep gedaan aan alle Europese lidstaten van de Wereldgezondheidsorganisatie om digitale alcoholmarketing naar het voorbeeld van Noorwegen en Litouwen geheel te verbieden. Effectieve regulering van digitale alcoholmarketing blijkt in de praktijk vanwege het complexe karakter zo goed als onmogelijk. Uit onderzoek is gebleken dat deze vorm van alcoholreclame zeer schadelijk is wat betreft het alcoholgebruik door jongeren.

Na afloop van het congres vond een werkbijeenkomst plaats tussen de organisatoren van het congres en een delegatie van de Wereldgezondheidsorganisatie.

11. Nieuwsbrief voor donateurs van STAP.

De in 2023 uitgevoerde werkzaamheden van STAP werden voor een belangrijk deel gefinancierd uit de giften van persoonlijk betrokken individuele donateurs. Daarnaast ontving STAP in 2023 opnieuw een bijdrage van Stichting Us Blau Hiem. Specifiek voor de donateurs maakte STAP in het verslagjaar tweemaal een speciale nieuwsbrief met een overzicht van de activiteiten van STAP, 'Nieuws van STAP' genaamd.

STAP, 2024.